

ingediend op **2013** (2023-2024) – Nr. 2
3 april 2024 (2023-2024)

Verslag

namens de Verenigde Commissies voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
en voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie
uitgebracht door Jeroen Tiebout

over het ontwerp van decreet

tot wijziging
van het decreet van 15 februari 2019
betreffende het jeugddelinquentierecht,
wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens
en de mogelijkheid van elektronische monitoring
in de fase van de voorlopige rechtspleging
en overige wijzigingen

Documenten in het dossier:

2013 (2023-2024) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

verzendcode: FIN
WEL

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Veerle Geerinckx, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;
Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;
Maaïke De Rudder, Katrien Schryvers;
Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;
Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout;
Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout;
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;
Gweny De Vroe, Emmily Talpe;
Johan Danen, Celia Groothedde;
Emine Gül İsci.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Steven Vandeput.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Philippe Muyters, Steven Vandeput;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Veerle Geerinckx, Sarah Smeyers, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Stijn De Roo, Sofie Mertens;
Marino Keulen, Bart Somers;
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneeckhout;
Thijs Verbeurgt.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Toelichting door Hilde Crevits, Vlaams viceminister-president en minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en door Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme	4
1.	Inleiding	4
2.	Inhoudelijke bespreking.....	4
2.1.	Opheffing van de maximale leeftijdsgrens	4
2.2.	Versterking van de lokale ketenaanpak.....	5
2.3.	Slachtoffers actief informeren van bij de start.....	5
2.4.	Elektronische monitoring.....	5
2.5.	Decretale verankering kortverblijf	6
2.6.	Terbeschikkingstelling in uitvoering brengen	6
2.7.	Gegevensdeling tussen Justitie en Handhaving	7
2.8.	Technische rechtzettingen.....	7
II.	Algemene bespreking	7
1.	Uiteenzetting door Adeline Blancquaert.....	7
2.	Uiteenzetting door Jeroen Tiebout.....	8
3.	Uiteenzetting door Celia Groothedde	8
4.	Uiteenzetting door Ludwig Vandenhove	9
5.	Uiteenzetting door Katrien Schryvers	10
6.	Antwoord van minister Zuhail Demir	11
7.	Antwoorden van minister Hilde Crevits	11
8.	Replieken.....	12
III.	Artikelsgewijze bespreking en stemming	12
IV.	Eindstemming	12
	Gebruikte afkortingen.....	13
	Bijlage: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Verenigde Commissies voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding en voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie bespraken op dinsdag 19 maart 2024 het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen.

De presentatie van minister Hilde Crevits is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlament.be.

I. Toelichting door Hilde Crevits, Vlaams viceminister-president en minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en door Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

1. Inleiding

Minister *Hilde Crevits* herinnert er bij het begin van de toelichting aan dat de Vlaamse Regering in het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 31/1) afsprak om het jeugddelinquentierecht, dat startte in 2019, volledig te implementeren. Ze neemt daarom met dit ontwerp van wijzigingsdecreet het initiatief om een aantal reacties en opdrachten uit dat jeugddelinquentierecht in werking te stellen en zo in de praktijk mogelijk te maken. Belangrijk is dat het ontwerp van decreet voorziet in de decretale verankering van enkele innovatieve goede praktijken uit de voorbije periode, zoals de lokale samenwerking in de ketenaanpak jeugddelinquentie en het kortverblijf in de gemeenschapsinstellingen.

2. Inhoudelijke bespreking

Inhoudelijk zijn er zeven thema's, die worden voorgesteld in de volgorde waarin ze zijn opgenomen in het ontwerp van wijzigingsdecreet. Daarnaast zijn er nog een aantal technische rechtzettingen in de lijst van de jeugddelicten die in aanmerking komen voor een sanctie van langdurige gesloten begeleiding en uithandengeving, en de opheffing van de gesloten oriëntatie in de fase ten gronde.

2.1. Opheffing van de maximale leeftijdsgrens

Minister *Zuhal Demir* ziet dat de jeugdcriminaliteit daalt maar de feiten wel ernstiger worden. Daar zijn gepaste maatregelen voor nodig. Dit ontwerp van decreet verankert een aantal verstrengingen om daaraan tegemoet te komen. Een van die zaken is het opheffen van de maximale leeftijdsgrens.

Met het jeugddelinquentierecht werd destijds de keuze gemaakt om het opleggen van reacties naar aanleiding van misdrijven gepleegd in de minderjarigheid, slechts mogelijk te maken tot de leeftijd van 23 jaar. Dat valt niet meer te verantwoorden. Het zou betekenen dat bijvoorbeeld bij een verkrachting, waarbij een slachtoffer soms jaren nodig heeft om een aangifte te doen, na de leeftijd van 23 jaar geen straf meer kan worden opgelegd.

Uit internationaal rechtsvergelijkend onderzoek blijkt dat in geen enkel van de buitenlandse of Europese rechtsstelsels een maximale leeftijdsgrens gehanteerd wordt voor het opleggen en uitvoeren van reacties op delicten gepleegd door minderjarigen. Nederland, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Oostenrijk en Zweden kennen geen maximumgrens.

Door de opheffing van de maximale leeftijdsgrenzen wordt ervoor gezorgd dat de verjaringstermijnen ook bij minderjarige daders in acht worden genomen en ze

ook nog op latere leeftijd een passende reactie kunnen krijgen voor een jeugddelict. Ook wordt gezorgd voor een betere rechtsbescherming voor slachtoffers door het voor hen eenvoudiger te maken om de dader burgerrechtelijk aansprakelijk te stellen. Met de huidige leeftijdsgrenzen moet een slachtoffer immers, indien een dader 23 jaar geworden is, zelf de volledige bewijslast dragen voor het aantonen van een fout. Dat wordt omgedraaid.

2.2. Versterking van de lokale ketenaanpak

Minister *Hilde Crevits* zegt dat in het kader van het jeugddelinquentierecht, maar ook breder, in het Vlaamse regeerakkoord duidelijke accenten worden gelegd in de richting van een versterkte lokale samenwerking tussen buurtgerichte actoren, Welzijn, Justitie enzovoort. Met een ketenaanpak waarin alle actoren versterkt samenwerken onder een sterke lokale regie, wil de Vlaamse Regering oplossingen realiseren nabij de leefsituatie van jongeren en jongvolwassenen.

Lokaal investeren in preventie om verdere escalatie te voorkomen, levert ook in het kader van jeugddelinquentie of bij delinquent gedrag door jongvolwassenen duidelijke winst op. Dat blijkt onder meer uit het onderzoek naar de ketenaanpak in Antwerpen. In Antwerpen werd in 2017 de lokale ketenaanpak KOMPAS+ opgestart. Sinds 2022 werden in het kader van de Vlaamse relance naast KOMPAS+ nog vier andere projecten gesubsidieerd: FIX (Genk), Ju.Wel (Kortrijk), ZijDE (Gent) en SAMEN (Mechelen).

Het ontwerp van decreet zorgt ervoor dat een dergelijke ketenaanpak structureel mogelijk wordt gemaakt en verder uitgerold. Het bepaalt de kernpartners, de wijze van aanmelding en de modaliteiten voor gegevensdeling tussen deelnemers tijdens een casusoverleg in het kader van een ketenaanpak jeugddelinquentie.

Het ontwerp van wijzigingsdecreet bepaalt ook dat het openbaar ministerie of de jeugdrechter expliciet een ketenaanpak of casusoverleg als voorwaarde voor verdere opvolging van de minderjarige kan opleggen.

De lopende projecten worden verder opgevolgd in functie van impactmeting en om nog beter zicht te krijgen op werkzame factoren in een ketenaanpak, zodat die praktijken gedeeld kunnen worden tussen de initiatieven en meegenomen kunnen worden in de verdere concretisering.

2.3. Slachtoffers actief informeren van bij de start

Minister *Zuhal Demir* wijst erop dat slachtoffers tot 2023 geen enkel recht op informatie hadden over hun daders in tegenstelling tot bij volwassenen. Er is toen decretaal bepaald dat als een jeugddelinquent vrijkomt uit een jeugdinstelling, slachtoffers verwittigd moeten worden. Er werd voor gezorgd dat de dienst slachtofferonthaal dat op zich zou nemen, en er werd een traject opgestart met alle jeugdrechtbanken en de dienst slachtofferonthaal om de informatiestroom juist te zetten.

Dit ontwerp van decreet gaat nog een stap verder. Eigenlijk moeten slachtoffers niet enkel geïnformeerd worden bij vrijlating uit de gemeenschapsinstelling maar bij alle maatregelen die een jeugddelinquent opgelegd krijgt. Indien een dader een enkelband of een gemeenschapsdienst opgelegd krijgt, heeft het slachtoffer ook recht op die informatie. Dat is wat nu wordt ingevoerd.

2.4. Elektronische monitoring

Met elektronische monitoring krijgen jeugdrechters een bijkomende tool in handen om een gepaste straf op te leggen, meer bepaald een straf die structuur brengt in een jong leven waarin er vaak geen structuur meer is. Minderjarige delictplegers

een enkelband opleggen, hen een strikt uurrooster laten volgen, controleren waar ze mogen en moeten zijn, is een ingrijpende straf die erger moet voorkomen op latere leeftijd. De enkelband moet een signaal zijn en moet kansen bieden voor jongeren die nog naar school kunnen blijven gaan of therapie kunnen volgen.

Uiteraard is in een aantal uitzonderingen voorzien, waarbij de minister verkrachters als voorbeeld geeft, naast tienerpooiers die thuis met een enkelband nieuwe feiten kunnen plegen. Het is logisch dat niet elke delinquent een enkelband krijgt.

Met een enkelband wil men minderjarige delinquenten van heel nabij opvolgen en kort op de bal spelen. Belangrijk is dat bewust gekozen wordt voor de combinatie van begeleiding en strikte controle, en dat binnen de samenwerking tussen het agentschap Opgroeien en het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht. Een begeleider elektronische monitoring zal een intensieve begeleiding starten met frequente contacten en huisbezoeken. Zo wordt gewerkt aan de achterliggende problematieken en worden tegelijk de ouders betrokken bij het traject om zoon of dochter weer op het rechte pad te krijgen. Kort op de bal spelen, staat centraal. In mei 2024 wordt gestart met een pilootproject in Antwerpen. Men mikt op de opvolging van een tachtigtal jongeren gedurende het eerste jaar.

2.5. Decretale verankering kortverblijf

Minister *Hilde Crevits* vult aan dat met de uitbreiding van de capaciteit in De Grubbe, de versterkte inzet op de monitoring van de in-, door- en uitstroom in de gemeenschapsinstellingen, de scheiding van slachtoffers en daders, en de invoering van het kortverblijf van 14 dagen met een snelle doorstart naar een mobiele reactie, een structureel plaatsgebrek in de gemeenschapsinstellingen tot het verleden behoort. Kortverblijf wordt sinds de start in april 2020 als positief ervaren. Men zit intussen aan ruim meer dan 1200 aanvragen. Het toont dat kortverblijf nodig is en voldoet aan een vraag op het terrein bij alle actoren. Naast het verhogen en differentiëren van de instroommogelijkheden van de gemeenschapsinstellingen wordt kortverblijf ook inhoudelijk door alle betrokken actoren als positief ervaren. Kortverblijf werd in 2023, na een positieve evaluatie, al projectmatig verlengd, maar dit ontwerp van decreet zorgt voor een structurele verankering en verduurzaming ervan.

2.6. Terbeschikkingstelling in uitvoering brengen

Minister *Zuhal Demir* noemt de uitvoering van de terbeschikkingstelling een belangrijke maatregel. Net als bij volwassenen kan het immers noodzakelijk zijn om ook jongeren na het einde van hun straf op te volgen als ze een gevaar zouden betekenen voor de maatschappij. Het is niet omdat iemand meerderjarig wordt dat het gevaar plots geweken is. Er moet in de nodige opvolging voorzien worden door een terbeschikkingstelling mogelijk te maken van 10 tot 15 jaar, afhankelijk van de strafmaat.

Een terbeschikkingstelling wordt ingevoerd bij zwaarwichtige feiten zoals terroristische misdrijven, ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht en ernstige misdrijven tegen de integriteit van personen, waaronder seksuele misdrijven, waarbij op basis van een medisch-psychologisch verslag, een risicotaxatie dus, blijkt dat de jongere verdere begeleiding of behandeling nodig heeft en een hoog risico op recidive heeft.

Men moet vermijden dat jongeren met zware psychische problemen verder afglijden tot een moment waarop het te laat is, en ze nieuwe ernstige feiten plegen. Een terbeschikkingstelling maakt het mogelijk om dergelijke jongeren langer op te volgen en te zorgen voor verdere begeleiding of behandeling, zo lang als nodig.

2.7. Gegevensdeling tussen Justitie en Handhaving

Minister *Hilde Crevits* legt uit dat het ontwerp van decreet ook voorziet in de mogelijkheid van noodzakelijke gegevensdeling in het kader van de elektronische monitoring met het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht, dat instaat voor de controle op het individuele uurrooster en de uitvoering van de individuele voorwaarden in het kader van elektronische monitoring, en met de justitieassistenten die kunnen instaan voor de opvolging van de strafuitvoering als de minderjarige verdachte of delictpleger de volle leeftijd van 23 jaar heeft bereikt.

Die mogelijkheid van gegevensdeling is daarnaast ook nodig in het kader van de overgang van minder- naar meerderjarigheid. Als een jongere ook als meerderjarige feiten heeft gepleegd, kan het zijn dat hij ook onder toezicht staat van en wordt opgevolgd door een justitie-assistent. Ook dan is uitwisseling met en inbreng van de justitie-assistent relevant.

2.8. Technische rechtzettingen

Het ontwerp van decreet bevat rechtzettingen aan artikel 37 en 38 met betrekking tot de lijst van jeugddelicten die in aanmerking komen voor een sanctie van langdurige gesloten begeleiding en uithandengeving. Het betreft louter materiële rechtzettingen naar aanleiding van de wijziging van het Strafwetboek met de wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht en de intentie om de lijst van jeugddelicten waarvoor een langdurige gesloten begeleiding voor de doelgroep van minderjarigen vanaf 16 jaar mogelijk is, af te stemmen op de lijst van jeugddelicten waarvoor een uithandengeving mogelijk is. De Vlaamse Regering doet dat omdat de langdurige gesloten begeleiding een volwaardig alternatief is voor uithandengeving.

Ook de lijst van jeugddelicten voor minderjarigen onder de 16 jaar en de mogelijkheid tot uithandengeving zonder cumulatie met een gesloten sanctie worden correct afgestemd. Ten slotte werd op vraag van en na overleg met de jeugd magistratuur de oriëntatie ten gronde geschrapt. Die was procedureel immers niet mogelijk. De facto is oriëntatie een onderzoeksmaatregel in de fase van de voorlopige rechtspleging.

II. Algemene bespreking

1. Uiteenzetting door Adeline Blancquaert

De fractie van *Adeline Blancquaert* deelt het standpunt van de Vlaamse Jeugdraad en de Vlaamse Raad WVG in hun adviezen, waarin ze stellen dat preventie de eerste stap moet zijn in de bestrijding van jeugdcriminaliteit. Als die echter niet helpt, is voor de hardleerse groep jeugddelinquenten een verantwoorde en correcte repressieve aanpak onontbeerlijk. Het ontwerp van decreet kan voor verdere verfining zorgen van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht.

Verder is ze verheugd dat de Vlaamse Regering op dezelfde golflengte zit als haar fractie door bepaalde categorieën expliciet uit te sluiten voor elektronisch toezicht. Men kan alleen maar hopen dat het federale niveau daaraan een voorbeeld neemt en dergelijke uitzonderingsgronden ook opneemt in zijn regelgeving voor meerderjarigen. Ze suggereert dat de Vlaamse Regering dat onder de aandacht zou brengen van de federale minister van Justitie.

De Vlaamse Regering zal in haar fractie een partner vinden voor de goedkeuring van dit ontwerp van decreet, ook al blijft die als oppositiepartij kritisch. Om te

beginnen peilt het lid naar de stand van zaken van het samenwerkingsakkoord dat de Raad van State noodzakelijk acht. Wanneer wordt het gepubliceerd, zodat ook de belangrijke artikelen 5 en 29 in werking kunnen treden? Ze wil voorts weten op welke wijze ingeschat wordt en erop toegezien wordt dat de monitoring haar doel niet voorbijschiet, waarbij ze het voorbeeld geeft van jongeren in een problematische opvoedingssituatie.

2. Uiteenzetting door Jeroen Tiebout

De fractie van *Jeroen Tiebout* is tevreden met de nieuwe reeks van verstrengingen, die nodig zijn door de verharding van de feiten. Hiaten worden weggewerkt en goed lopende praktijken verankerd. Tot nu toe hield het jeugddelinquentierecht in het algemeen te weinig rekening met de noden van de maatschappij en het slachtoffer.

Als eerste goede punt waarvan zijn fractie de opname waardeert, noemt hij het kortverblijf, dat ervoor zorgt dat het aantal opnameweigeringen inmiddels is gereduceerd tot nul. Dat er geen capaciteitsprobleem meer is, komt zowel de jeugddelinquent als de maatschappij ten goede. De decretale verankering van het kortverblijf wordt ook door jeugdrechters als een goede zaak gezien.

Ook de verankering van de ketenaanpak is dat. De spreker benadrukt dat de beslissing gebaseerd is op wetenschappelijk onderzoek naar de praktijk van KOMPAS+. Het is goed om ouders verplicht te betrekken. Ook het doorvoeren van de terbeschikkingstelling kan de bescherming van de maatschappij en de jeugddelinquent zelf alleen maar ten goede komen. een psychiatrische problematiek is immers niet onbestaande, en voortaan is opvolging mogelijk na het uitzitten van de straf en kan men de behandeling geven die nodig is om nieuwe slachtoffers te voorkomen.

Verder is hij tevreden dat het hiaat dat was ontstaan door de leeftijdsgrens, opgevuld wordt door de opheffing ervan. Zelfs als het over een beperkt aantal gevallen gaat, werkte het straffeloosheid in de hand, wat niet te verantwoorden is bij de zwaarste misdrijven, ook niet bij minderjarigen. Hoe cynisch is het immers voor de slachtoffers dat die misdrijven niet kunnen verjaren, maar wel als de dader zelf minderjarig was. Het is aan de jeugdrechter om er een passend gevolg aan te geven.

Eveneens tot tevredenheid stemt de aandacht voor slachtoffers. Zij blijven niet langer in de kou staan, maar krijgen voortaan dezelfde rechten als bij volwassen daders.

Tot slot is hij benieuwd naar het proefproject met elektronische monitoring. Het lid hoort alvast dat jeugdrechters en jeugdbrigade voorstander zijn van de uitbreiding, omdat de jongeren die huisarrest krijgen zo beter opgevolgd kunnen worden. Het is onmogelijk om 24/7 te controleren. Door de enkelband kunnen deze jongeren opnieuw op het goede spoor geholpen worden. Er wordt structuur in hun leven gebracht en ze worden gemonitord. Sommige jongeren hebben deze stok achter de deur nodig om niet af te glijden naar de criminaliteit en uiteindelijk in een gesloten instelling terecht te komen. Zijn fractie staat volledig achter het ontwerp van decreet, besluit het lid.

3. Uiteenzetting door Celia Groothedde

Celia Groothedde vindt het advies van de Vlaamse Jeugdraad niet alleen uitgebreid maar ook moedig. De raad grijpt daarin terug naar punten en bezorgdheden die leefden bij het brede middenveld in het begin van de legislatuur. Zo zegt de raad terecht dat er in de vorm van druk wel degelijk een verplichting is om aanwezig te zijn bij het casusoverleg. Het lid roept de vraag op of wat expliciet gezegd wordt in het ontwerp van decreet impliciet niet anders is.

De Jeugdraad levert echter ook fundamentele kritiek door te bepleiten dat het jeugddelinquentierecht in lijn wordt gebracht met het internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Ook de Belgische staat kreeg al aanmaningen over de omgang met minderjarigen. De Jeugdraad geeft aan gealarmeerd te zijn. Het oorspronkelijke decreet had een pedagogisch basisprincipe. Terwijl de jeugddelinquentie slechts licht gestegen is, zijn er meer verontrustende thuissituaties. Daar moet op gefocust worden. Ook de Vlaamse overheid moet haar verantwoordelijkheid nemen.

Het lid neemt aanstoot aan de ontmenselijkende toon waarop wordt gesproken over heel jonge mensen. Het is belangrijk dat zij een toekomst krijgen. Zij vindt het dan ook sterk dat de Jeugdraad moet teruggrijpen naar de rechten van het kind, want die worden hier niet gerespecteerd.

De raad geeft ook aan dat preventiever moet worden gewerkt, een terrein waarop de Vlaamse Gemeenschap verantwoordelijk is. Er moet worden geïnvesteerd in het jeugdwerk, met behoud van de eigenheid. De raad waarschuwt ervoor dat het vertrouwen dreigt te breken als vertrouwenspersonen aan justitiële verplichtingen dienen te voldoen. Verder isolement dreigt, in het bijzonder voor jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties. Het lid wijst erop dat de grens tussen een jongere die het moeilijk heeft en een jongere die een strafbaar feit pleegt zoals een gauwdiefstal, zo sterk niet is. Is een jongere in een instelling die zo wanhopig is dat hij met vuur speelt in zijn kamer, een brandstichter of een wanhopige? Vaak is het jeugdwerk een van de enige actoren die dergelijke jongeren nog kan bereiken. Die rol dreigt men kwijt te raken door de preventieve rol te vermengen met de controlerende. Het jeugdwerk mag geen detectiesysteem worden, waarschuwt de Jeugdraad.

Wat de ketenaanpak en het casusoverleg betreft, signaleert de Jeugdraad dat eerst meer aanwervingen nodig zijn gezien de taakbelasting van jeugdconsulenten en begeleiders. De kinderrechtencommissaris attendeerde op de schrijnende tekorten in de jeugdhulp, die ze een tijdbom noemde. Daar zijn investeringen nodig, maar ze blijven uit. Er is nood aan begeleiding, zonder wachtlijsten en aanklappend. Men mag echter de ketenaanpak niet reduceren tot casusoverleg. Voorts drukt de Jeugdraad in dit verband ook zijn bezorgdheid uit over het bewaken van het beroepsgeheim en de discretieplicht, in het licht van de fragiliteit van de vertrouwensband.

Uithandengeving is al jaren een doorn in het oog van iedereen die met kinder- en jongerenrechten bezig is. In de plaats van daarmee te stoppen, wordt er in dit ontwerp van decreet mee doorgezet. Wil men straffen of herstellen? Wil men recidive verminderen en re-integreren, of is het een beleid van oog om oog, tand om tand? Het lid hoopt dat de ministers iets voelen van de verontrusting van de Jeugdraad, die geëchood wordt door vele specialisten.

Tot slot wijst ze erop dat op latere leeftijd terugkomen op delicten, personen kan treffen die inmiddels volledig gerehabiliteerd zijn, en die men daarmee terugduwt in de context waaraan ze ontsnapt zijn. Het lid dringt erop aan om meer in te zetten op het geven van kansen dan op repressie.

4. Uiteenzetting door Ludwig Vandenhove

Ludwig Vandenhove stelt vast dat het aanvankelijke geroep over repressie en strengheid eerder is stilgevallen, afgezien van de al genoemde negatieve adviezen, wat niet wegneemt dat het repressieve en het strenge er nog altijd inzitten.

Positief is alvast de geïntegreerde aanpak en de samenwerking tussen beleidsdomeinen, al zouden zij wat meer preventief moeten zijn. Ook de uitbreiding en centralisering van de ketenaanpak is dat, net als die van het casusoverleg, de inzet

op risicotaxatie en -management, de betere informatie-uitwisseling en gegevensverzameling, en de investering in onderzoek en dataverzameling.

Zijn fractie heeft echter ook bedenkingen. De cijfers zeggen te weinig over daderbegeleiding en slachtofferzorg. Er wordt ook nergens aangetoond dat strengere straffen helpen om de ernst van de feiten te verminderen.

Wat de uitbreiding van de terbeschikkingstelling betreft, is niet duidelijk over welke misdrijven en voorwaarden het gaat. Voor zijn fractie lijken de bestaande regels evenwichtig genoeg, en bedoeld voor de meest ernstige feiten. Drempelverlaging op dat vlak is niet nodig. Onderzoek leert dat uithandengeving recidive niet tegengaat en dat het vaak gaat om jongeren die als volwassene voor dezelfde feiten zouden worden geïnterneerd. Dat vereist een andere aanpak dan louter straffen maar daar zijn dan wel specifieke instellingen voor nodig.

Net als de adviesraden stelt zijn fractie grote vragen bij de decretale verankering van het kortverblijf. Er wordt gepleit voor voorafgaand wetenschappelijk onderzoek. Volgens het Kinderrechtencommissariaat is het zelfs in tegenspraak met artikel 37 van het VN-Kinderrechtenverdrag en moet het worden geschrapt.

Er zitten ook heel wat elementen in het ontwerp van decreet die vaag zijn of niet gesteund worden door een verantwoording door feiten of onderzoek. Een rechter kan nu al straffen opleggen aan ouders; hij kan hen zo al opleggen om te verschijnen en daar een boete aan koppelen. Het lid wil weten hoe een standaardverplichting afgedwongen zal worden. Is Vlaanderen bevoegd om werkstraffen op te leggen aan ouders? Over welke gaat het? Wat is het belang voor de minderjarige dader, het slachtoffer en de samenleving? Waarop is dat gebaseerd? Is een verplichte begeleiding of een ouderschapstraject niet beter? Na afweging zal zijn fractie zich onthouden bij de stemming.

5. Uiteenzetting door Katrien Schryvers

Katrien Schryvers herinnert eraan dat het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht gericht was op preventie, herstelgericht was en jongeren en hun ouders wilde wijzen op hun verantwoordelijkheid. Dat waren goede keuzes. In bijstellingen, ook in deze die nu voorliggen, moet volgens haar fractie altijd voldoende aandacht gaan naar de toekomst van de jongeren.

De ketenaanpak biedt mogelijkheden voor meer continuïteit in de begeleiding, maar dan moet wel voldoende ingezet worden op dat laatste, en niet alleen op straffen en sanctioneren. Het lid wil weten hoe bepaald wordt welke partner de rol van coördinator op zich neemt. Ook zij is zich bewust van het gevaar dat het casusoverleg de vertrouwensrelatie kan ondergraven, maar men moet altijd de doelstelling van het jeugddelinquentierecht, de toekomst van de jongere, blijven vooropstellen. Ook op dat punt is de nodige begeleiding belangrijk en daartoe creëert de integrale ketenaanpak meer kansen. Zonder die aanpak staan sanctionering en hulpverlening los van elkaar.

Katrien Schryvers erkent dat kortverblijf, gestart als pilootproject en nu verankerd, een bijkomende mogelijkheid geeft aan de jeugdrechter, die men echter niet los mag zien van context en begeleiding. Het lid pleit voor vertrouwen in de rechters, die weloverwogen keuzes maken.

Wat de leeftijdsgrens betreft, is het belangrijk dat aan bepaalde jongeren duidelijk wordt gemaakt dat een misdrijf is gepleegd, dat zulks niet kan en dat daar een sanctie tegenover staat, maar bij de bepaling van die laatste is het wel belangrijk dat men de maturiteit op het moment van de feiten in aanmerking neemt. Dat zal een uitdaging zijn en de toepassing zal geëvalueerd moeten worden. Ze benadrukt

dat het gaat om een beperkt segment van jongeren voor wie het huidige jeugddelinquentierecht niet genoeg is. Het is niet de bedoeling om alle zaken voor iedereen op de strengst mogelijke manier toe te passen.

Tot slot is het bij de elektronische monitoring van blijvend belang dat de context wordt meegenomen, ook de sociale. Het lid bepleit om eventueel ook andere mogelijkheden dan de enkelband zoals de smartwatch, te overwegen. Het is aan de rechters om goed af te wegen wanneer een jongere in aanmerking komt voor elektronische monitoring. Het is van belang dat dit niet alleen afhangt van de feiten.

6. Antwoord van minister Zuhal Demir

Minister *Zuhal Demir* antwoordt dat de gesprekken met de Federale Regering over de samenwerkingsakkoorden gestart zijn. Het proefproject met elektronische monitoring zal een jaar duren en constant bijgestuurd worden, in samenwerking met de jeugdrechters, de jeugdbrigade, het agentschap Opgroeien en het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht. Zoals gezegd zal het na evaluatie uitgebreid worden over heel Vlaanderen.

De Raad van State heeft niet opgemerkt dat het ontwerp van decreet in strijd is met het Kinderrechtenverdrag. Wat het casusoverleg betreft, bestaat de ketenaanpak als sinds 2015 en wordt hij door iedereen op het terrein als positief ervaren. Een evidencebased rapport toont dat hij werkt.

De uithandengeving is al verstrengd en goedgekeurd, en ligt nu niet voor. Die discussie is al gevoerd. Het gaat inderdaad om minderjarigen, maar er zijn erbij die moorden en verkrachtingen hebben gepleegd. Bij de terbeschikkingstelling wordt in het ontwerp van decreet wel degelijk gezegd dat zij voor de meest ernstige misdrijven geldt.

De verschijningsplicht van de ouders moet nog aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd. Dat ontwerp van decreet wordt binnenkort voor de tweede keer besproken door de Vlaamse Regering en kreeg alvast een positief advies van de Unie van de Vlaamse Jeugdmagistratuur. Die staat ook volledig achter het kortverblijf.

Wat de leeftijdsgrens betreft, blijft het de jeugdrechter die de beoordeling op zich neemt, geval per geval. Dat geldt ook voor de enkelbanden. Uiteraard zal de toepassing gepaard gaan met intensieve begeleiding en opvolging.

7. Antwoorden van minister Hilde Crevits

Minister *Hilde Crevits* vindt dat de gegevensdeling net veiliger en correcter wordt door de decretale toepassing in het casusoverleg met duidelijke doelstellingen en doelgroepafspraken. In de praktijk wordt het al vaak toegepast, maar dan zonder enig kader. Het ontwerp van decreet legt ook expliciet de deelnamevrijheid en de vrijheid om informatie te delen vast.

Wat de verontrustende opvoedingssituaties betreft, wijst de minister erop dat niets wordt gewijzigd aan de decretale basisprincipes, die in de eerste plaats gericht zijn op herstel en re-integratie. Er wordt altijd voorzien in begeleiding op maat. Ook elektronische monitoring is meer dan een enkelband.

Het budget voor jeugdhulp is tijdens de legislatuur 2019-2024 met meer dan 50 procent gestegen. Het is onjuist dat er niets zou gebeuren op dat vlak.

Voor de vertrouwenspersonen is het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp van toepassing. Dat blijft ook gelden voor jongeren in een gemeenschapsinstelling.

Het ontwerp van wijzigingsdecreet voorziet in wat al bepaald is in het initiële decreet en in het Vlaamse regeerakkoord. De minister benadrukt dat ontmenselijking niet de intentie is. De begeleiding van de jongere blijft een rode draad doorheen de maatregelen.

Wat de uithandengeving betreft, wil men met de uitbreiding naar de langdurig gesloten begeleiding in de mogelijkheid voorzien voor jeugdrechters om binnen het jeugddelinquentierecht gepaste maatregelen te nemen.

Kortverblijf beschrijven als louter vrijheidsberoving is kort door de bocht. Het is een extra differentiatie om het aantal weigeringen terug te dringen. Daarnaast wordt het in heel wat gevallen ook ingezet als plaatsvervangende reactie als een jongere zijn voorwaarden niet naleeft. Het wordt als positief beleefd en krijgt positieve adviezen van de betrokken actoren.

Uiteraard wordt het opgevolgd en zal het na goedkeuring onderzocht worden. De minister is voorstander van systematisch wetenschappelijk onderzoek, maar daarvoor moet eerst een en ander in werking treden. Ze herinnert eraan dat het kortverblijf er kwam als reactie op de maatschappelijke verontwaardiging over het vrijlaten van daders wegens plaatsgebrek. Voor haar is het een van de succesvolle elementen in het beleid van de afgelopen jaren.

De minister benadrukt dat begeleiding, aangepast aan het ontwikkelingsperspectief en de leefsituatie van de minderjarige, een essentieel element is van het jeugddelinquentierecht. De jeugdrechter moet inderdaad voldoende ruimte behouden om een gepaste straf uit te spreken, rekening houdend met de context. Men moet hun dat vertrouwen blijven geven.

8. Replieken

Adeline Blancquaert merkt op dat er volop kansen voor het grijpen liggen in Vlaanderen.

Celia Groothedde benadrukt dat ze heeft geciteerd uit de adviezen van het Kinderrechtencommissariaat, de Vlaamse Jeugdraad en de Vlaamse Raad WVG.

III. Artikelsgewijze bespreking en stemming

Artikel 1 tot en met 45

Artikel 1 tot en met 45 worden aangenomen met 20 stemmen tegen 1 bij 1 onthouding.

IV. Eindstemming

Het ontwerp van decreet wordt aangenomen met 20 stemmen tegen 1 bij 1 onthouding.

Stefaan SINTOBIN
Steven VANDEPUT,
voorzitters

Jeroen TIEBOUT,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

FIX	Focus op integrale ketensamenwerking
Ju.Wel	Justitie Welzijn Ketenaanpak Kortrijk
KOMPAS+	KetenOndersteuning Minderjarige Plegers Antwerpen Stad Plus
SAMEN	Snel, Alternatief, Maatwerk, Efficiënt, Effectief en Nabij
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
ZijDE	Zorgcontinuïteit in jeugddelinquentie